

Hållbart mode - en möjlighet?

Orden "mode" och "hållbarhet" kan i sig tyckas vara oförenliga. Men när Sörmlands Museum, Eskilstuna Folkhögskola och Studieförbundet avslutade sin föreläsningsserie kring utställningen Koll på kläder med ett panel-samtal kring mode och hållbarhet föddes ändå ett hopp om att mode- och textilbranschen är på väg åt rätt håll.

Inbjudna till panelsamtalet var experter som på olika sätt arbetar med kläder och framtid. Samtalet inleddes med en tiominuters presentation från panelen. Dagens moderator, Joel Lindefors, strateg från kommunikationsbyrån Futerra, inledde med att poängtera

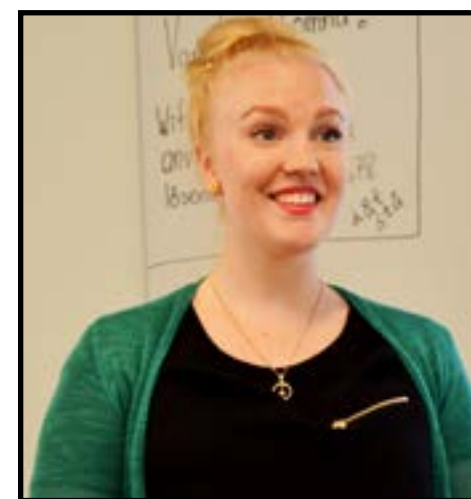
hur viktig textilindustrin är och har varit. Det är ingen slump att den första kända handelsvägen från Asien till Europa kallades Sidenvägen. Industrialismen startade i England med textilindustrin och det var också textilindustrin som gick först mot dagens globaliserade världsmarknad. En annan poäng han hade i sin inledning var att de företag på marknaden som gör mest för att rätta till de missförhållanden som råder, är de som också får utstå mest kritik. Panelsamtalet inleddes sedan med att de inbjudna fick tio minuter på sig att berätta om sin syn på hållbarhet och mode. Här följer en sammanfattning.

Sigrid Barnekow, biträdande programdirektör och kommunikationschef för forskningsprogrammet Mistra Future Fashion: Mistra Future Fashion arbetar med olika forskningsprogram, tvärvetenskapligt. De har 40 partners, av

dem är elva forskningspartners, exempelvis universitet runt om i världen. Sigrid Barnekow menar att den stora utmaningen är att helt ändra synsätt vad gäller kläder. Från att kläder är något vi skapar, använder och sedan slänger, till att kläderna förvaltas. Det handlar bland annat om grundforskning som syftar till att få fram nya fibrer av redan använda fibrer av samma kvalitet som de ursprungliga. En gissning är att det kan ta ytterligare 10 år innan vi är där. Bilresorna till butiken där vi köper våra kläder står för 25 procent av miljöpåverkan. Kanske går det att vända på begreppen, istället för att använda traditionella fibrer och försöka få till en långsammare användning, kanske vi kan använda andra fibrer, till exempel papper och på det sättet snabba upp livscykeln på kläderna ännu mer. Kläder av papper är ett av de forskningsprojekt som pågår.

Läs mer på www.mistrafuturefashion.com

Alexandra Davidsson, tf general-sekreterare Medveten Konsumtion: Föreningen Medveten konsumtion arbetar med att förmedla kunskap, reflektera och inspirera. Designen av en produkt står för

90 procent av produktens miljöpåverkan. Föreningens vision är att företagen tar ansvar på riktigt, inte i form av olika "green wash" åtgärder. Textilindustrin är den andra största industrin i världen och är därför extra viktig. Vi behöver veta den verkliga kostnaden för de kläder vi har på oss, vad har framställningen kostat i form av miljöpåverkan, dåliga löner och så vidare. Om vi använder ett plagg 3 gånger längre minskar CO2 utsläppen med 65 procent och vattenförbrukningen med 66 procent. Slow fashion är ett begrepp som beskriver en inställning till mode där eftertanke och medvetenhet står i fokus. Åtta råd till den som vill bli en mer medveten klädkonsument:

- Ställ frågor
- Välj kvalitet
- Inget NYP (dvs nyproducerat)
- Transparanta företag
- Naturmaterial, försiktighet ang bomull
- Låna
- Laga, vårda, remake
- Undvik plasttryck

Läs mer om textilmärkningar på www.medvetenkonsumtion.se

Theresia Hägglund, Fairtrade-ambassadör, Fairtrade Sweden: Fairtrade är inte bara en märkning, det är också en folkbildningsrörelse. När det gäller märkningen och tex-

til är det bara bomull som märks. Fairtrade är ingen ren miljömärkning, utan fokuserar på arbetsvillkor i länder med stor fattigdom. Därigenom kommer miljöfrågorna in som en aspekt. Det unika med Fairtrade är att de erbjuder en extern märkning av hela kedjan. Fairtrade lyfter fram människorna bakom produkterna, den som får sin odling eller tillverkning certifierad skall uppfylla krav avseende sociala, ekonomiska och miljömässiga villkor. Certifieringen görs av en oberoende certifieringsorgan. När Theresia intervjuat arbetare på certifierade odlingar är det viktigaste för dem som arbetar där att deras barn inte ska behöva arbeta, utan få gå i skolan. Kvinnorna i familjerna får oftast också mer makt. Just i dagarna har Fairtrades nya textilstandard blivit klar, det har tagit tio år att få fram den. Här finns frågor om arbetsmiljö, levnadslöner, kontrollsystemet med mera. Fairtrades framtidsvision är att de inte ska behöva finnas.

Läs mer på: www.fairtrade.se

Yvonne Augustsson, handläggare sektion miljöfarlig verksamhet och kretslopp, Naturvårdsverket: Yvonne Augustsson inledde med att berätta om generationsmålet, som handlar om målsättningen att

lösa klimatproblemen i tid så att vi inte lämnar över dem till nästa generation. Naturvårdsverket har i uppdrag att hitta lösningar för att minska klimatpåverkan som Sverige orsakar oavsett var i världen det sker. Myndigheten har ett livscykelperspektiv. När det gäller kläder kan man se att den största delen av miljöpåverkan sker under produktions- och användarfaser. Vi behöver bli bättre på att tvätta och vårda våra kläder på ett miljövänligt sätt. Myndigheten har i uppdrag att öka återanvändningen av kläder och arbetar just nu med att se över lagstiftningen. Det är möjligt att man behöver sätta press på att den som förörenar är med och betalar för miljöpåverkan i högre utsträckning. Idag köper vi 13 kilo kläder per person varje år. 2,4 procent av det som avyttras per person går till frivilliga organisationer eller säljs via Tradera eller liknande. 7,6 kilo per person hamnar direkt i hushållsoporna. 60 procent av dessa kläder är inte ens slitna, visar plockanalyserna. Naturvårdsverkets preliminära förslag på åtgärder är att:

- Ge ekonomiskt stöd till hållbara

Felicia Reuterswärd, hållbarhetsansvarig för Försäljningsmarknad Sverige, H&M: Felicia Reuterswärd har jobbat på H&M i 14 år. Brinner för hållbarhetsfrågorna och är stolt över att H&M gör så mycket bra på det här

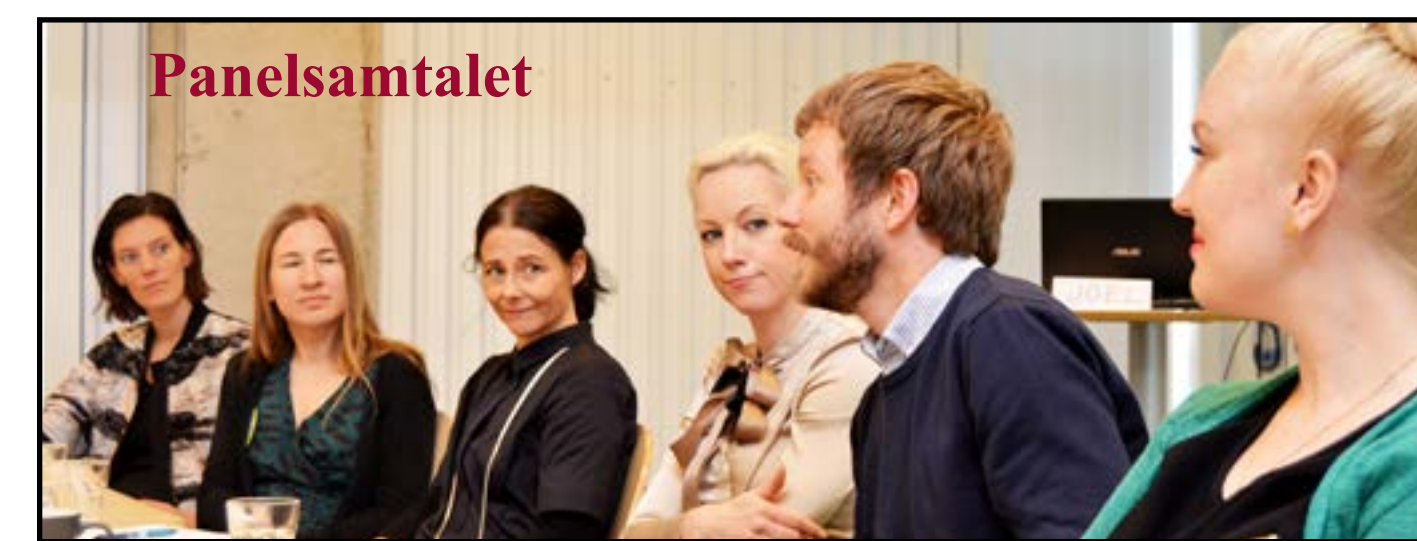
ra affärsmodeller och samverkansgrupper.

- Informera konsumenterna.
- Stödja hållbara offentliga upphandlingar.
- Stödja hållbar avfallshantering

Läs mer: www.naturvardsverket.se

området. H&M är en stor inflytelserik aktör med över 60 marknader runt om i världen. H&M:s motto har fått ett tillägg "Mode och kvalitet till bästa pris på ett hållbart sätt." Hållbarhetsfrågorna är en väl integrerad del av hela verksamheten med mål och uppföljning. H&M samarbetar med andra aktörer såsom exempelvis Mistra Future Fashion och Sustainable Apparel Coalition. Den senare verkar för en global märkning av produkterna så att konsumenterna kan göra bättre val. Det ska t ex framgå hur stor miljöpåverkan ett plagg har. H&M:s vision är en cirkulär modeframtid. 2013 startade de en global insamling i butik av begagnade kläder. Idag kan man få upp till 20 procent återvunnen textil i ett plagg. Målsättningen är att det ska bli 100 procent. H&M vill bidra med information till konsumenterna att minska miljöpåverkan i användarfaser och uppmana konsumenterna att fortsätta att ställa krav på hållbarhet.

Läs mer: www.about.hm.com/sv/About/sustainability.html

Hur påverkas priset av att kläderna innehåller återvunnen material? H&M:s svar: Det är egentligen dyrare (40-60 procent), men vi vill inte göra prisskillnad utan sätter samma pris som på övriga utbudet.

När man talar om att man ska använda sina kläder tre gånger så länge, hur mycket räknas som en gång? Räkna utifrån hur du själv gör, svarade flera. Genomsnittliga användningen av kläder idag beräknas till drygt två år.

38 procent säger sig vilja handla hållbart. Varför är utbudet så litet? Flera svarar: priset, gamla vanor, okunskap, utbudet är för litet. Det måste vara enkelt att göra ekoval. Det är en djungel av olika märkningar.

Idag togs det upp att textilindustrin alltid har legat i framkant. Man kan reflektera över varför textilindustrin idag släpar efter istället, när det gäller återvinning och miljötänkande.

Hur går det med framtagandet av nya fibrer av trä, typ bambu? Det finns ett intresse från pappersmassaindustrin att växla över till textil eftersom försäljningen

av papper går sämre. Men att göra viskos innebär en mycket kemikalieintensiv process. Bättre med Lyocell.

Hållbart mode finns inte egentligen. Hållbarhet står för beständighet och mode för förändring. Går det att få ihop? Joel svarar: Mode är egentligen passé som företeelse om man menar mainstreammode. Idag finns det inte ett dominerande mode utan många parallella trender. I en sådan värld blir det viktigare att odla sin personliga stil snarare än att alltid ha det senaste. Det öppnar upp för en mer hållbar klädkonsumtion.

I utställningen "Koll på kläder" visar vi två garderober där dagens innehåller många fler plagg än garderoben från 1946. Men hur många plagg använder vi regelbundet? Theresia kommenterar: Det finns något som kallas "33 plagg" och som är en minimalistisk utmaning. Kan man klara sig på det, om man ser till att ha en genomtänkt garderob som funkar bra ihop? Det sägs att vi använder cirka 60 procent av

våra kläder.

Varför är kläder så billiga? Går det att lagstadga så att en tröja i butik kostar minst lika mycket som den verkligen kostar att tillverka? Alexandra: Vi lever i en prisillusion. Ett steg på vägen är att bli medveten om att det självklart inte kostar 49 kronor att producera en t-shirt. Om vi alla väljer kvalitet istället för kvantitet kommer det att göra skillnad.

Pris, kunskap och attityd – hur hänger det ihop? Att handla kläder handlar inte bara om att man behöver nya saker. Konsumtion är ecken på välstånd och lycka. Folk tycker att det är roligt att shoppa, ett sätt att spendera sin fritid. Då borde man kunna köpa luft!

Kan man tänka sig något annat än tillväxtekonomin? En kvinna ur publiken berättade om sitt projekt för i år; att inte köpa något nytt. Tidigare var prylar tecken på framgång, idag är det tid. Det är mer prestigefyllt att få hålla ett TED talk än att ha en Rolex-klocka.

Hela det här samtalet har ett existensellt och andligt perspektiv! (Kvinna i publiken.)